

Nr 69.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt; given Stockholms slott den 1 februari 1918.

Under åberopande av härvid fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom föreslå riksdagen att antaga bilagda förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt må här i riket mantalsskriven svensk medborgare, vilken har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje fall, medgivas särskilda avdrag, enligt vad här nedan sägs.

2 §.

Vid bevillningstaxeringen må för skattskyldig, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor, den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsättas, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid nämnda förordning fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen»

ej uppgår till 1,000 kronor... med högst 25 % för ett barn

» » 45 » » två »

» » 65 » » tre »

» » 80 » » fyra »

» » 90 » » fem eller flera barn,

uppgår till 1,000 men ej till 1,500 kronor	med	högst	20	%	för ett barn
	»	»	40	»	två »
	»	»	55	»	tre »
	»	»	70	»	fyra »
	»	»	75	»	fem eller flera barn,
uppgår till 1,500 men ej till 2,000 kronor	»	»	15	»	ett barn
	»	»	30	»	två »
	»	»	45	»	tre »
	»	»	55	»	fyra »
	»	»	60	»	fem eller flera barn,
uppgår till 2,000 men ej till 2,500 kronor	»	»	10	»	ett barn
	»	»	20	»	två »
	»	»	30	»	tre »
	»	»	40	»	fyra »
	»	»	45	»	fem eller flera barn,
uppgår till 2,500 men ej till 3,000 kronor	»	»	5	»	ett barn
	»	»	10	»	två »
	»	»	15	»	tre »
	»	»	20	»	fyra »
	»	»	25	»	fem eller flera barn.

3 §.

Den nedsättning i det taxerade beloppet, som enligt 19 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt tillkommer skattskyldig, må ökas till högst 300 kronor för varje barn. För barn, som självt åtnjuter inkomst, äger dock skattskyldig att tillgodonjuta dylikt avdrag allenast om och i den mån barnets inkomst understiger beloppet av den för barnet ifrågakommande nedsättning.

4 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande makars taxering stadgas i bevillningsförordningen och förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

5 §.

Över prövningsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av denna förordning må klagan icke föras.

6 §.

Har avdrag enligt denna förordning medgivits, åligger det taxeringsnämnden att införa uppgift därom i inkomstlängdens kolumn för anteckningar med angivande jämväl av avdragens särskilda belopp; och skall, då fråga är om avdrag enligt 2 §, i kolumnen för antagen beskattningsbar inkomst upptagas det efter sådant avdrag återstående belopp.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden: PETERSSON,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
• friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson, anförde härefter:
I skrivelse den 21 mars 1916 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t
måtte utfärda en av riksdagen i anledning av enskild motion beslutad
förordning om särskilt avdrag vid 1916 års taxering till bevilning för
inkomst av kapital eller arbete. I överensstämmelse härmed utfärdades
den 24 i samma månad *förordning om särskilt avdrag vid 1916 års taxering
till bevilning för inkomst av kapital eller arbete*, däri stadgades:

Om skattskyldig svensk medborgare eller, i fråga om äkta makar, dessa
tillhoppa icke för året taxeras enligt förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt
för ett taxerat belopp av minst 2,400 kronor, och den skattskyldige har att på grund
av försörjningsplikt underhålla minst tre barn, vilkas ålder vid taxeringsårets början
understiger femton år, må taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje
särskilt fall, medgiva nedsättning av den i den skattskyldiges mantalsskrivningsort

enligt gällande förordning angående bevilning av fast egendom samt av inkomst beskattningsbara inkomsten med följande procent, nämligen,

om den skattskyldiges eller, i fråga om äkta makar, deras sammanlagda i mantalsskrivningsorten bevilningstaxerade inkomst uppgår till

belopp understigande 1,200 kronor, med högst 80 procent

1,200 kronor men ej till 1,800 » » » 50 »

1,800 » » » » 2,400 » » » 30 »

Det åligger taxeringsnämnden, att i inkomstlängdens kolumn för anteckningar införa uppgift om beloppet av det enligt denna förordning medgivna avdraget.

Nämnda förordning var, såsom rubriken angiver, till sin giltighet begränsad till 1916 års taxering.

Genom en den 9 mars 1917 dagtecknad proposition, nr 92, förelade därefter Kungl. Maj:t sistnämnda års riksdag förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevilning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt.

Sedan riksdagen i skrivelse den 30 mars 1917, nr 77, tillkännagivit, att riksdagen med bifall till propositionen antagit det framlagda förslaget, utfärdade Kungl. Maj:t samma dag *förordning om särskilda avdrag vid 1917 års taxering till bevilning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt* av följande innehåll:

1 §.

Vid 1917 års taxering till bevilning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt må här i riket mantalsskriven svensk medborgare, som icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mera än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet, efter prövning av behovet i varje fall, medgivas särskilda avdrag, enligt vad här nedan sägs.

2 §.

Vid bevilningstaxeringen må den i skattskyldigs mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevilningsförordning återstående beskattningsbara inkomst nedsättas, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid nämnda förordning fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen», ej uppgår till 1,200 kronor, med högst 20 procent för varje barn, om årsinkomsten uppgår till 1,200 kronor, men ej till 1,800 kronor, med högst 15 procent för varje barn samt, om samma inkomst uppgår till 1,800 kronor men ej till 2,400 kronor, med högst 10 procent för varje barn, dock ej i något fall med mera än 80 procent.

3 §.

Den nedsättning i det taxerade beloppet, som enligt 19 § 2 mom. förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt tillkommer skattskyldig, må ökas till högst 300

kronor för varje barn till och med tre samt till högst 500 kronor för varje barn därutöver, dock för barn, som självt åtnjuter inkomst, allenast om och i den mån barnets inkomst understiger beloppet av den för barnet ifrågakommande nedsättning.

Särskilt avdrag, varom nu är sagt, må i fall, som jämväl är hänförligt till 2 §, icke medgivas, med mindre samtidigt tillämpas där omförmäld nedsättning.

4 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande makars taxering stadgas i bevillningsförrordningen och förrordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

5 §.

Över prövningsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av denna förrordning må klagan icke föras.

6 §.

Har avdrag enligt denna förrordning medgivits, åligger det taxeringsnämnden att införa uppgift därom i inkomstlängdens kolumn för anteckningar med angivande jämväl av avdragens särskilda belopp, och skall, då fråga är om avdrag enligt 2 §, i kolumnen för antagen beskattningsbar inkomst upptagas det efter sådant avdrag återstående belopp.

Som jämväl 1917 års förrordnings giltighet var begränsad till det år, varunder förrordningen utfärdats, har jag haft att taga i övervägande, huruvida och i vilken form ett nytt förslag till förrordning angående skattelindring bör föreläggas riksdagen. Därvid har jag haft tillgång till ett inom finansdepartementet upprättat utkast till bestämmelser i ämnet, vilket utkast här nedan för korthetens skull benämnas 1918 års utkast.

För beredande av lättnad i fråga om skyldigheten att erlægga inkomst- och förmögenhetsskatt borde enligt nämnda utkast vidtagas sådan ändring i 19 § 2 mom. i förrordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, att den i detta lagrum under vissa villkor medgivna nedsättning i det taxerade beloppet ökades från 100 till 300 kronor för varje av den skattskyldige underhållet barn.

I fråga om skattelindring vid taxering till bevillning för inkomst, upptog 1918 års utkast följande bestämmelser:

1 §.

Vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst må här i riket mantalskriven svensk medborgare, som taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mindre än 3,000 kronor och som har att på grund av försörjningsplikt

underhålla ett eller flera barn, som vid årets början icke fyllt 15 år, av taxeringsmyndighet medgivnas särskilda avdrag enligt vad här nedan sägs.

2 §.

Den i skattskyldigs mantalsskrivningsort efter avdrag enligt 12 § i gällande bevillningsförordning återstående beskattningsbara inkomst må, efter prövning av behovet i varje fall, nedsättas,

om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid nämnda förordning fogade »Särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen»

ej uppgår till 1,000 kronor	med högst 25 % för ett barn
	» » 45 » » två »
	» » 65 » » tre »
	» » 80 » » fyra »
	» » 90 » » fem eller flera barn,
uppgår till 1,000 men ej till 1,500 kronor	» » 20 » » ett barn
	» » 40 » » två »
	» » 55 » » tre »
	» » 70 » » fyra »
	» » 75 » » fem eller flera barn,
uppgår till 1,500 men ej till 2,000 kronor	» » 15 » » ett barn
	» » 30 » » två »
	» » 45 » » tre »
	» » 55 » » fyra »
	» » 60 » » fem eller flera barn,
uppgår till 2,000 men ej till 2,500 kronor	» » 10 » » ett barn
	» » 20 » » två »
	» » 30 » » tre »
	» » 40 » » fyra »
	» » 45 » » fem eller flera barn,
uppgår till 2,500 men ej till 3,000 kronor	» » 5 » » ett barn
	» » 10 » » två »
	» » 15 » » tre »
	» » 20 » » fyra »
	» » 25 » » fem eller flera barn.

3 §.

Är fråga om äkta makar, skall i tillämpliga delar gälla vad beträffande makars taxering stadgas i bevillningsförordningen.

4 §.

Över prövningsnämnds beslut i fråga om tillämpningen av denna förordning må klagan icke föras.

5 §.

Har avdrag enligt denna förordning medgivits, åligger det taxeringsnämnden att införa uppgift därom i inkomstlängdens kolumn för anteckningar med angivande jämväl av avdragens särskilda belopp, och skall i kolumnen för antagen beskattningsbar inkomst upptagas det efter sådant avdrag återstående belopp.

Då 1918 års utkast syntes lämpligt att läggas till grund vid utarbetande av förslag till bestämmelser i ämnet, har kammarrättens yttrande över nämnda utkast infordrats. Uti utlåtande, som inkommit den 28 januari innevarande år, har kammarrätten — under förklaring, att kammarrätten ansåge sig hava att avgiva yttrande om de remitterade förslagen allenast i vad desamma i skattetekniskt avseende innefattade ändring i de bestämmelser, vilka enligt förordningen den 30 mars 1917 varit gällande i fråga om särskilda avdrag vid nämnda års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt — beträffande de ifrågasatta bestämmelserna rörande taxeringen till bevillning anfört: Genom bestämmelsen i 1 §, enligt vilken såsom villkor för medgivande av avdrag vid bevillningstaxeringen fordrades, att den skattskyldige taxerades till inkomst- och förmögenhetsskatt för ett belopp av mindre än 3,000 kronor, uteslötes från möjligheten att erhålla avdrag såväl de, vilka väl taxerades till bevillning för inkomst men ej till inkomst- och förmögenhetsskatt, som ock de, för vilka vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt det taxerade beloppet bestämdes till jämnt 3,000 kronor. Enär uppenbarligen någon saklig ändring i motsvarande bestämmelse i 1917 års förordning icke åsyftats, torde denna förordnings ordalydelse uti ifrågavarande del böra antingen bibehållas eller ock utbytas mot, förslagsvis, uttrycket: »som antingen icke taxeras till inkomst- och förmögenhetsskatt eller ock taxeras till sådan skatt för belopp, icke överstigande 3,000 kronor».

I fråga om behovet av en skattelindring erfordras uppenbarligen ingen särskild utredning. Redan vid 1917 års riksdag förklarade bevillningsutskottet det vara överflödigt att ingå på någon undersökning angående behovet av särskilda skattelättnader för nämnda år. De måhända starkaste prisstegringarna hava emellertid inträffat, sedan detta uttalande gjordes. På grund av den nu rådande dyrtiden lärer därför böra tillses, i vad mån en skattelindring vid innevarande års taxering kan göras än mera omfattande än föregående år.

Höjning av
inkomst-
gränsen.

I sådant syfte föreslås i 1918 års utkast en höjning av inkomstgränsen i fråga om taxeringen till bevillning från 2,400 till 3,000 kronor samt i fråga om taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt från 3,000 till 6,000 kronor.

I fråga om verkningarna av den sålunda föreslagna ökade skattelindringen med avseende å förskjutning av den kommunala skattebördan, torde det vara synnerligen svårt att göra något mera bestämt uttalande. Då frågan om skattelindring förelåg till behandling hos bevillningsutskottet vid 1916 års riksdag, utverkade sig utskottet Kungl. Maj:ts befallning till statistiska centralbyrån att utföra en undersökning i sådant hänseende beträffande ett mindre antal kommuner av olika representativ typ. Angående resultatet av denna utredning, som med en antagen maximigräns av 3,000 kronors inkomst verkställdes på grundval av 1914 års taxering, yttrade 1916 års riksdag i skrivelsen den 21 mars 1916, att av utredningen syntes kunna slutas till, å ena sidan, att den lindring i skatt, som kunde beräknas följa för hithörande skattskyldiga, komme att innebära en ej obetydlig förmån, och, å andra sidan, att därav följande relativa ökning i kommunernas uttaxering kunde antagas bliva måttlig nog att icke behöva ingiva några större betänkligheter mot förslaget. Emellertid är att märka, att den då föreslagna skattelindringen avsåg familjeförsörjare med minst tre barn. En ny utredning verkställdes därefter under början av år 1917 med anledning av ett av kammarrätten uppgjort författningsförslag. Enligt detta förslag, som låg grund för 1917 års förordning, skulle avdragen vid taxeringen till bevillning göras obligatoriska samt utgå med 25 procent för varje barn, om den sammanlagda årsinkomsten ej uppginge till 1,200 kronor, och med 15 procent för varje barn, om årsinkomsten uppginge till 1,200 men ej till 1,800 kronor; dock att uti intet fall avdraget finge utgå med mera än 75 procent. Över kammarrättens förslag infordrades yttrande från statistiska centralbyrån, som efter förnyad utredning avgav utlåtande den 31 januari 1917. Resultatet av denna utredning, som stödde sig på mantals- och taxeringslängder för år 1914 och omfattade nio kommuner, representerande olika typer allt ifrån rena jordbrukssocknar upp till rena fabriksamhällen, sammanfattades i följande tablå:

K o m m u n e r	Beskatt- ningsbar inkomst enligt 1914 års taxeringar	Därav av kapi- tal och arbete, i procent	Utdebitering per 100 kr. inkomst enligt beslut år 1914	Beräknat avdrag	Avdraget i procent av in- komsten	Ökad utdebitering per 100 kr. inkomst i procent
	Kronor		Kronor	Kronor		
Sundbybergs köping	3,859,953	82.7	4.95	125,014	3.2	3.3
Flen (Södermanlands län)	2,051,170	82.8	3.55	64,298	6.1	6.5
Därav Flens municipalsamhälle	866,710	84.1	2.00 ¹	45,980	5.3	5.6
Riseberga (Kristianstads län)	549,237	54.6	6.50	32,826	6.0	6.4
Skabersjö (Malmöhus län)	177,281	42.5	4.31	6,937	3.9	4.1
Mollösund (Göteborgs o. Bohus län)	134,811	82.0	6.60	20,173	15.0	17.7
Kristinehamns stad	4,223,360	84.9	6.00	196,300	4.6	4.8
Boda (Kopparbergs län)	175,160	26.5	6.90	5,888	3.1	3.5
Söderhamns stad	5,178,706	88.2	6.72	279,796	5.4	5.7
Karl Gustav (Norrbottens län)	280,442	71.4	8.50	21,664	7.7	8.3

¹ Avser municipalskatten.

Med avseende å betydelsen därav, att rätten till avdrag vid 1916 års taxeringar varit beroende på prövning i de särskilda fallen, anförde statistiska centralbyrån: »Huru denna taxeringsmyndigheterna medgivna prövningsrätt i allmänhet tillämpats, är ej för centralbyrån känt. Enligt några anteckningar i de på grund av Eders Kungl. Maj:ts nådiga beslut den 20 oktober 1914 till ämbetsverket inkomna utdrag ur 1916 års taxeringslängder skulle emellertid inom såväl hela Norra och Södra Åsbo samt Bjäre härads fögderi av Kristianstads län som hela Villands, Gärds och Albo härads fögderi av samma län de medgivna avdragen icke hava uppgått till mera än 1.3 procent av den beskattningsbara inkomsten. Inom Riseberga kommun, där avdragen enligt bevillningsutskottets förenämnda betänkande beräknats kunna uppgå till 24,175 kronor, hava de i verkligheten stannat vid 3,260 kronor, och inom Båstads köping synas inga avdrag alls hava medgivits.» Slutligen framhöll statistiska centralbyrån, hurusom några av de undersökta kommunerna visade en exceptionell ökning av den beskattningsbara inkomsten av kapital och arbete och därmed även av hela den inkomst, varå kommunalutskylder utdebiterades, vilket förhållande otvivelaktigt skulle haft till följd, att den av de föreslagna avdragen betingade ökningen i utdebiteringen skulle hava blivit avsevärt reducerad, därest nämnda avdrag tillämpats vid 1916 års taxeringar.

Med hänsyn till nödvändigheten av att författningsförslag rörande skattelindring vid innevarande års taxeringar snarast möjligt föreläggas riksdagen, har jag ansett ärendets handläggning icke böra nu fördröjas genom infordrande av förnyat utlåtande från statistiska centralbyrån, detta så mycket mera som under nuvarande ovissa förhållanden en tillförlitlig utredning i hithörande avseenden icke lär vara möjlig att förebbringa. Vad själva sakfrågan angår, så finner jag den i 1918 års utkast föreslagna inkomstgränsen av 3,000 kronor i fråga om taxeringen till bevillning vara väl vald. En sådan ökning av inkomstgränsen från det i 1917 års förordning angivna beloppet, 2,400 kronor, motsvarar visserligen icke den under senaste året inträdda stegringen av levnads-kostnaderna. Då emellertid varsamhet erfordras till undvikande av allt för stor förskjutning av den kommunala skattebördan, lär en ytterligare ökning av inkomstgränsen icke böra ifrågasättas. Däremot torde det ej kunna möta allt för stora betänkligheter att höja inkomstgränsen till det sålunda föreslagna beloppet, i all synnerhet som maximiavdragen för de högre inkomstgrupperna, på sätt nedan säges, komma att föreslås till lägre procenttal än de enligt 1917 års förordning medgivna.

Beträffande därefter den ifrågasatta skattelindringen med avseende å inkomst- och förmögenhetsskatten, så kan visserligen en förskjutning av inkomstgränsen från 3,000 upp till 6,000 kronor synas vara väl stor. Emellertid bör ihågkommas, att redan 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt, såsom ovan nämnts, medgiver rätt till så kallade barnavdrag med 100 kronor för varje av den skattskyldige underhållet barn för de fall, där det taxerade beloppet ej överstiger 6,000 kronorsgränsen. Förslaget innebär alltså ingen utsträckning av skattelindringen till inkomstgrupper, som ej förut ansetts böra komma i åtnjutande därav; den nu föreslagna ökade skattelättnaden blir för de skattedragare, som närma sig maximigränsen, relativt liten samt torde ingalunda komma att, procentuellt räknat, motsvara den under senaste åren inträdda prisstegringen. Därtill kommer, att en ändring i nu angivna riktning synes vara utan större statsfinansiell betydelse. Enligt finansstatistiska utredningar VII, sid. 21*, utgjorde vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt år 1913 det sammanlagda skattebelopp, som genom barnavdragen avkortats, 570,725 kronor. Då statistiska centralbyrån i sitt den 31 januari 1917 avgivna utlåtande beräknat, att staten vid taxeringen år 1913 gick förlustig ett belopp av 507,000 kronor till följd av de barnavdrag, som medgivits skattskyldiga med ett taxerat belopp om högst 3,000 kronor, framgår alltså, att skattelindringen på sådan grund för inkomsttagare mellan 3,000 och 6,000 kronor utgjorde allenast 63,725 kronor. Till följd av de utav såväl stat och

kommuner som enskilda arbetsgivare beviljade dyrtidstilläggen samt den i övrigt för vissa yrkesklasser tämligen allmänna inkomststegringen kan det visserligen antagas, att antalet skattskyldiga mellan ifrågavarande båda inkomstgränser ökats i avsevärd grad. Denna ökning kan dock icke vara av sådan omfattning, att den föreslagna ökade skattelindringen behöver hindras av statsfinansiella skäl.

Under det att 1918 års utkast ifråga om förslaget till avdrag vid bevillningstaxeringen följt den i 1916 och 1917 års förordningar fastslagna principen om skattelindringens beroende på prövning i de särskilda fallen, skulle däremot den ifrågasatta ändringen i 1910 års förordning innebära, att avdragen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt bleve obligatoriska och permanenta.

Vad då först angår frågan, huruvida avdragen böra göras obligatoriska eller ej, så vill jag till en början lämna en kortfattad redogörelse för denna frågas tidigare behandling.

1916 års riksdag, vid vilken väcktes motion om fakultativ skattelindring vid taxering till bevillning, yttrade härom, att riksdagen vore fullt ense med motionären därutinnan, att den skattelindring, varom fråga vore, icke borde lämnas rent schematiskt åt vissa lägre taxeringsgrupper utan endast efter beskattningsnämndens prövning i det särskilda fallet av alla på behovet inverkan omständigheter.

Då sedermera kammarrätten genom nådigt brev den 1 december 1916 anbefalldes att inkomma med förslag till bestämmelser rörande skattelindring vid 1917 års taxering, föreslog kammarrätten, att avdragen, som enligt kammarrättens mening borde utsträckas att avse jämväl taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt, gjordes obligatoriska. Efter att hava erinrat om, att anordningen med skattelindringen enligt 1916 års förordning icke syntes vara i allo tillfredsställande, anförde kammarrätten i denna del: »Enligt nämnda förordning är rätten till avdrag allenast villkorlig och beroende av beskattningsnämndens fria skön. Nämnden har att pröva behovet i varje särskilt fall, och några som helst grunder för denna dess prövning äro icke givna. Upplysningar saknas visserligen, huru årets beskattningsnämnder, i första hand taxeringsnämnderna, förfarit vid förordningens tillämpning, men det är tydligt, att en fullt jämn och rättvis prövning knappast varit möjlig ens inom samma taxeringsdistrikt. Att inom en så vid ram, som den förordningen lämnat öppen för det subjektiva omdömet, gradera det olika behovet i olika fall måste stöta på de största svårigheter. Än mindre lär det kunna förväntas, att olika nämnder skola

*Skattelindringen
beroende på
prövning i
varje fall.*

följa enhetliga principer vid tillämpningen. Nästan med nödvändighet måste praxis i olika orter förete stötande avvikelser. Dylika oegentligheter, likasom givetvis mycket obehag och besvär för nämnderna själva, torde kunna undvikas, om rätten till avdrag göres under stadgade förutsättningar ovillkorlig, på sätt också fallet är i fråga om de vanliga bevillningsfria avdragen.»

I det förslag, som förelades 1917 års riksdag och av denna antogs, bibehölls emellertid principen om skattelättnadens beroende på prövning i de särskilda fallen. Föredragande departementschefen anförde i denna del till statsrådsprotokollet, bland annat: »Det huvudsakliga skälet till kammarrättens ståndpunkt synes vara farhågan för ojämnhet och bristande rättvisa ej endast i skilda taxeringsmyndigheters sätt att tillämpa förordningen utan ock i en och samma myndighets behandling av olika fall. Genom en schematisk anordning undvikas ju självfallet godtycke från myndigheternas sida. Men icke lär därmed kunna vinnas rättvisa i den meningen, att samma behov städse beredes lika stor lättnad. Bunden till val mellan ett fåtal behovstyper blir taxeringsmyndigheten urständssatt att smidigt anpassa lättnaden efter behovet i det särskilda fallet, och i följd av rätten till lättnad för alla, som passa in i schemat, komma många i åtnjutande därav, som kanske ej behöva det eller i varje fall äro i mindre behov därav än många, som icke komma i fråga.» Föredragande departementschefen framhöll vidare i sitt yttrande till statsrådsprotokollet den särskilda inverkan på de kommunala skatteförhållandena, som en obligatorisk skattelindring skulle medföra.

Bevillningsutskottet vid 1917 års riksdag yttrade i sitt betänkande rörande denna fråga, bland annat: »Efter ett noggrant övervägande av de skäl, som onekligen finnas för såväl den obligatoriska som den fakultativa principen, har utskottet funnit sig böra, främst av hänsyn till det kommunala intresset, giva företräde åt det sistnämnda.»

I skrivelsen den 30 mars 1917 anförde riksdagen i denna del: »Några erfarenheter från den fakultativa tillämpningen av 1916 års förordning äro icke ännu samlade. Det torde dock kunna antagas, att denna tillämpning, såsom också kammarrätten i sitt förslag till författning i ämnet framhållit, varit ganska ojämn och på sina håll ofullständig, och att stundom det enskilda behovet fått stå tillbaka för det kommunala skatteintresset. Redan det förnyade utfärdandet av författning i ämnet bör ju vara ägnat att hos taxeringsmyndigheterna klargöra statsmakternas allvarliga syfte, att författningen skall komma till så vidsträckt användning, som de skattskyldigas behov påkallar och

omständigheterna i övrigt medgiva. Då det emellertid är av vikt, att en sådan uppfattning verkligen blir allmän hos vederbörande, finner riksdagen det angeläget, att deras uppmärksamhet uttryckligen fästes på syftet med och innebörden av deras diskretionära befogenhet på förevarande område.»

I enlighet med av riksdagen i dess skrivelse gjord anhållan, att vad riksdagen uttalat rörande taxeringsmyndigheternas tillämpning av 1917 års förordning måtte genom Kungl. Maj:ts försorg, i den mån och på det sätt, som funnes lämpligt, skyndsammast bringas till vederbörandes kännedom, anbefalldes överståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länen genom cirkulärskrivelse den 30 mars 1917 att giva vederbörande taxeringsmyndigheter del av vad riksdagen sålunda anfört.

Jag finner det vara av största vikt, att, på sätt riksdagen yttrat, skattelindringen kommer till så vidsträckt användning, som de skattskyldiges behov påkallar och omständigheterna i övrigt medgiva. Emellertid lära varken vid taxeringen till bevillning för inkomst eller vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt de ifrågasatta avdragen böra göras ovillkorliga. Med avseende å förstberörda taxering torde man härutinnan vara tämligen ense. Däremot äro meningarna mera delade i fråga om avdragen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt. I detta sammanhang bör erinras om, hurusom 1916 års riksdag uttalade den uppfattning, att dyrtiden vore mest kännbar för de smärre inkomsttagarna, vilka för sitt uppehälle vore hänvisade till sin kontanta lön eller arbetsförtjänst och måste till rådande höga pris köpa alla sina livsförnödenheter. I det jag till fullo instämmer i detta uttalande, vill jag emellertid framhålla, hurusom någon anledning till skattelindring icke föreligger i de inom vissa yrkesgrupper synnerligen vanliga fall, att skattskyldigs inkomster ökats i lika eller högre grad än den av kristiden föranledda prisstegringen. En ovillkorlig skattelindring skulle emellertid komma även sådan skattskyldig till godo. För att likväl de skattskyldige, vilka en skattelättnad är tillämnad, i största möjliga utsträckning också skola komma i åtnjutande därav, läser möjligheten till avdrag vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt, i motsats till vad som skedde i 1917 års förordning, icke böra göras beroende av, att motsvarande avdrag beviljas vid taxeringen till bevillning för inkomst.

Vad därefter angår frågan, huruvida en ändring i ovan angiven riktning av bestämmelserna rörande rätt till avdrag vid taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt bör, på sätt som ifrågasatts i 1918 års

*Skattelindringen
avser endast
1918 års
taxeringar.*

utkast, göras permanent eller inskränkas till att avse taxeringen innevarande år, så lär det visserligen vara att befara, att den nu rådande dyrtiden icke är så snart övergående. En dylik skattelättnad på obestämd tid synes mig därför hava starka skäl för sig. Då jag emellertid har för avsikt att närmare låta utreda frågan om en rättvisare fördelning av skattetrycket vid den direkta beskattningen till staten, torde för det närvarande en skattelindring med avseende å inkomst- och förmögenhetsskatten böra, i likhet med vad som föreslagits i fråga om avdragen vid taxering till beviljning för inkomst, inskränkas till att avse taxeringen innevarande år.

*De s. k. barn-
avdragens
storlek.*

Med avseende å bestämmelserna rörande beräkandet av skattelindringens storlek för olika fall, giver 1917 års förordning anledning till den anmärkningen, att skattelättnaden vid taxeringen till beviljning kan bli synnerligen ojämn för olika grupper av skattskyldiga. Exempelvis må sålunda omnämnas, att en skattskyldig med fyra barn och en årsinkomst av 1,700 kronor enligt 1917 års förordning skolats skatta såsom för en inkomst av 560 kronor, medan skatten däremot i händelse av en årsinkomst av 1,800 kronor skolats utgå för en beräknad inkomst av 1,080 kronor. Därest den skattskyldiges inkomst varit 2,300 kronor, skulle skatt utgått för ett belopp av 1,380 kronor, medan åter vid en inkomst av 2,400 kronor intet avdrag alls skulle medgivits. Än skarpare blir motsatsen, om såsom exempel väljes en familjeförsörjare med ett större antal barn; därest barnens antal uppgått till 8, skulle sålunda en skattskyldig med 2,300 kronors inkomst skattat allenast för 460 kronor, medan däremot en person med 2,400 kronors avlöning ej erhållit något avdrag alls. Många fall kunna tänkas, där skillnaden mellan vederbörande skattskyldiges inkomster skulle bli mindre än skillnaden mellan deras skatter, så att för den mindre inkomsttagaren komme att återstå ett större nettobelopp. Dyliga ojämnheter med avseende på skattelättnaden kunna väl ej helt avlägsnas, men de böra dock i största möjliga utsträckning undvikas. Ovannämnda inom finansdepartementet utarbetade utkast synes mig erbjuda en lycklig lösning i detta avseende. En väsentlig utjämning har i 1918 års utkast uppnåtts dels genom införandet av ett större antal inkomstklasser, varigenom övergången från den ena klassen till den andra blir mindre framträdande, och dels genom att så välja dessa inkomstklassers gränser, att desamma icke, såsom i 1917 års förordning, sammanfalla med gränstalen för de obligatoriska bevillningsfria avdragen. Med avseende å sättet för avdragens beräkande före-

ter berörda utkast jämväl i ett par andra avseenden olikheter med 1917 års förordning. Enligt den sistnämnda är inom varje inkomstklass det procentuella avdraget lika stort för varje barn, varjämte beträffande samtliga inkomstklasser avdraget må uppgå till sammanlagt högst 80 procent. Då emellertid avdraget för varje barn är desto högre, ju lägre den inkomstklass är, i vilken den skattskyldige befinner sig, blir följden, att en skattskyldig med lägre inkomst uppnår maximigränsen redan vid ett jämförelsevis litet barnantal. I 1918 års utkast har däremot följts den principen, att ju högre inkomst den skattskyldige har, desto lägre, procentuellt räknat, är det maximiavdrag, som medges honom; och har därvid maximiavdragets storlek inom de olika inkomstklasserna satts i ungefärligt förhållande till det avdrag, som medges för varje barn. Genom denna enligt min tanke riktiga princip vinnes jämväl, att maximiavdraget inom de olika inkomstklasserna uppnås vid samma barnantal. 1918 års utkast erbjuder även den olikheten med 1917 års förordning, att avdraget utgår med en i förhållande till barnantalet fallande procent, varigenom uppnås bättre överensstämmelse med principen, att något avdrag ej sker, i händelse barnantalet överstiger en viss gräns.

I enlighet med denna princip och för att bringa bestämmelserna rörande tillfälliga avdrag vid 1918 års taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt i närmare överensstämmelse med stadgandena i förordningen den 28 oktober 1910, synes det mig riktigare, att barnavdraget vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt icke må, på sätt 3 § i 1917 års förordning medgiver, ökas progressivt.

Till belysande av de olika verkningarna av 1917 års förordning samt 1918 års författningsutkast hava inom finansdepartementet utarbetats fem tabeller. Tabell I utvisar den efter särskilt avdrag enligt 1917 års förordning återstående beskattningsbara inkomsten, förutsatt att medgivna maximiavdrag tillämpats. Tabell II utvisar motsvarande beskattningsbara inkomst enligt 1918 års utkast. Tabell III innefattar en jämförelse mellan de procentiska avdragen enligt 1917 års förordning och 1918 års utkast, medan tabell IV återigen visar den i de båda fallen olika inverkan på de av taxeringen till bevillning beroende utskylderna. Tabell V ådagalägger motsvarande inverkan med avseende å taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt.

I överensstämmelse med vad jag ovan anfört, har jag låtit inom finansdepartementet utarbeta förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt. Detta förslag är grundat på 1918 års utkast. Med hänsyn därtill, att jag ansett de ifrågasatta avdragen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt böra inskränkas till att avse taxeringen innevarande år och göras beroende på prövning i de särskilda fallen, har jag emellertid låtit sammanföra bestämmelserna om dessa avdrag med stadgandena rörande avdragen vid taxering till bevillning för inkomst till ett författningsförslag. Då maximigränsen för de särskilda avdragen vid taxeringen till inkomst- och förmögenhetsskatt avses att sammanfalla med den i 19 § 2 mom. i förordningen den 28 oktober 1910 angivna inkomstgränsen, erfordras intet särskilt stadgande rörande den högsta inkomst, vid vilken dessa särskilda avdrag kunna medgivas. I följd härav har bestämmelsen rörande den högsta, till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomst, vid vilken må medgivas skattelindring i fråga om bevillningstaxeringen, nedflyttats till 2 §. I denna paragraf har, i likhet med innehållet i motsvarande paragraf i 1917 års förordning, vid angivandet av de övre gränsvärdena för de olika inkomstklasserna dessa gränsvärden själva uteslutits från respektive inkomstklasser. I följd härav får skattelindring medgivas allenast, om den skattskyldiges sammanlagda årsinkomst, beräknad i enlighet med 10 § i de vid bevillningsförordningen fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen, ej uppgår till 3,000 kronor. Det har därför synt mig befogat att, såsom skett i 1918 års utkast, på enahanda sätt angiva maximigränsen för den skattskyldiges till inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade belopp. Då det emellertid möjligen kan tänkas giva anledning till missförstånd att i detta avseende frångå bestämmelserna i 1917 års förordning, har jag, i enlighet med kammarrättens hemställan, åt förslaget i denna del givit enahanda lydelse som motsvarande stadgande i nämnda förordning.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst det inom departementet, efter vad nyss nämnts, utarbetade förslaget till förordning i ämnet, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att antaga det upplästa förslaget.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen för-

ordna, att till riksdagen skulle avlåtas proposition i ärendet av den lydelse, bilagan litt. . . . till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bengt Arfwidson.

Tab. III. Jämförelse mellan de procentiska avdragen enligt 1917 års förordning och enligt utkastet till förordning för 1918.

Inkomstgrupp	Förordning av	Maximivdrag för							
		1 barn %	2 barn %	3 barn %	4 barn %	5 barn %	6 barn %	7 barn %	8 barn %
500— 999 kronor	1917	20	40	60	80	80	80	80	80
	1918	25	45	65	80	90	90	90	90
1,000—1,199 "	1917	20	40	60	80	80	80	80	80
	1918	20	40	55	70	75	75	75	75
1,200—1,499 "	1917	15	30	45	60	75	80	80	80
	1918	20	40	55	70	75	75	75	75
1,500—1,799 "	1917	15	30	45	60	75	80	80	80
	1918	15	30	45	55	60	60	60	60
1,800—1.999 "	1917	10	20	30	40	50	60	70	80
	1918	15	30	45	55	60	60	60	60
2,000—2,399 "	1917	10	20	30	40	50	60	70	80
	1918	10	20	30	40	45	45	45	45
2,400—2,499 "	1917	—	—	—	—	—	—	—	—
	1918	10	20	30	40	45	45	45	45
2,500—2,999 "	1917	—	—	—	—	—	—	—	—
	1918	5	10	15	20	25	25	25	25

Tab. V. De "särskilda avdragens" verkan på inkomst- och förmögenhetsskatten.

Förutsättning: Obligatorisk tillämpning av maximiavdrag enligt § 3 i 1917 års förordning.
 Kolumn A = skatt enligt gällande förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt.
 » B = » » 1917 års förordning om "särskilda avdrag".
 » C = » » 1918 års utkast.

In- komst	Ett barn			Tre barn			Fem barn			Åtta barn		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
800	2.80	2.—	2.—	2.—	—	—	1.20	—	—	—	—	—
1,000	5.40	4.20	4.20	4.20	0.60	0.60	3.—	—	—	1.20	—	—
1,200	8.80	7.20	7.20	7.20	2.40	2.40	5.60	—	—	3.20	—	—
1,500	14.—	12.—	12.—	12.—	6.—	6.—	10.—	—	—	7.—	—	—
1,600	15.—	13.—	13.—	13.—	7.—	7.—	11.—	—	1.—	8.—	—	—
2,000	26.60	23.80	23.80	23.80	15.40	15.40	21.—	1.40	7.—	16.80	—	—
2,500	33.60	30.80	30.80	30.80	22.40	22.40	28.—	8.40	14.—	23.80	—	1.40
3,000	46.40	43.20	43.20	43.20	33.60	33.60	40.—	17.60	24.—	35.20	—	9.60
3,100	54.—	54.—	50.40	50.40	50.40	39.60	46.80	46.80	28.80	41.40	41.40	12.60
4,000	78.—	78.—	74.—	74.—	74.—	62.—	70.—	70.—	50.—	64.—	64.—	32.—
5,000	107.80	107.80	103.40	103.40	103.40	90.20	99.—	99.—	77.—	92.40	92.40	57.20
6,000	132.75	132.75	128.25	128.25	128.25	117.75	123.75	123.75	101.25	117.—	117.—	84.—
6,100	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—	138.—